No. 22. Donderdag 2 Juni 1910. 10de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN, 21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG."

Abonnementsprijs per jaar:	
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:	
Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12½
„ „ „ 1000 „	„ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f 2.— 's jaars (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50). *)

Zij die f 5.— of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het *Koloniaal Weekblad* **toegezonden.**

*) Zie inteeken-biljet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeke dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur **E. van Assen,** *Heulstraat 17, Den Haag.*

Informatie-Bureau

(*Secretaris J. L. van Gennep*),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 u., ten kantore **Heulstraat 17, 1ste verdieping.**

Zie overigens **Officieele Mededeelingen** ook van het Dagel. Bestuur en de Afdeelingen op blz. 7—8.

Zesde Jaarverslag van Boeatan.

Het is thans de zesde maal, dat de Raad van Beheer van Boeatan, in de Jaarlijksche Algemeene Vergadering van aandeelhouders der Naamlooze Vennootschap, verslag uitbrengt over het in het afgeloopen jaar voorgevallene. Hoewel de verrichtingen, welke in 1909 plaatsgrepen, niet veel verschillen van die in 1908, kon het toch zijn nut hebben, na twaalf maanden, bij een terugblik vergelijkingen te trekken, ook al zijn de resultaten dier verrichtingen niet altijd precies onder cijfers of onder feiten stavende woorden te brengen.

Uit onze balans over 1909 blijkt dat, ofschoon de kosten der exploitatie grooter waren, het nadeelig saldo ruim ƒ531.— minder bedraagt dan verleden jaar, waaruit mag opgemaakt worden, dat Boeatan financiëel, zij het niet met reuzenschreden, dan toch eenigszins vooruitgaande is.

Telt men de nadeelige saldi over de zes jaren van Boeatan's bestaan te samen, dan krijgt men het cijfer van ruim ƒ 6000.—. Er is dus tot heden gemiddeld ƒ 1000.— per jaar van het maatschappelijk kapitaaltje verbruikt, ter bereiking van ons hoofddoel: de bekendmaking en bevordering der Inlandsche kunstnijverheid en huisvlijt van Nederlandsch Oost- en West-Indië. Deze som is zeker niet uitermate groot te noemen, in aanmerking genomen den omvang van den arbeid en de velerlei moeilijkheden daaraan verbonden.

Alle begin is moeilijk. Maar wie weet of nu niet spoedig de „zeven vette jaren" voor Boeatan aanbreken.

De teekenen des tijds zijn er gunstig voor. Uit de cijfers der winst- en verliesrekening kan men n.l. niet zien: de aanmerkelijke toename van algemeene belangstelling zoowel binnen- als buitenslands, in de produkten van den Oost- en West-Indischen handenarbeid, daar die niet evenredig is aan, het aantal koopers, nòch aan de opbrengst der verkochte voorwerpen in Boeatan. Deze groeiende belangstelling en waardeering, vaak voerend tot voorliefde voor onze Indische versieringskunst, is in den laatsten tijd meer en meer duidelijk merkbaar uit de stemming en de houding van vele bezoekers van ons tentoonstellings- en verkooplokaal, alsook uit onze toenemende correspondentie met belangstellende buitenlanders, zoowel Belgen, als bewoners van verschillende steden in Duitschland en Frankrijk, tot zelfs in de Noorsche landen.

Een feit is het echter, dat zij, die er het meest voor voelen, gewoonlijk niet behooren tot de hoogstaangeslagenen in de belasting. Aandoenlijk is 't dikwijls om te zien, hoe artistenzielen, met smalle beurzen, staan te hunkeren en te watertanden bij het bewonderen van het Indisch handwerk, waarvan het mooie hen zoo machtig aantrekt, dat zij niets liever zouden wenschen, dan het in eigendom te bezitten, om er in hunne onmiddellijke omgeving van te kunnen genieten. Vaak wordt dan ook aan de directrice het verzoek gedaan, het een of ander lievelingsstuk te willen bewaren tot zij in staat zijn het te koopen.

Dit is een zeer gelukkig verschijnsel voor de Indische Kunstnijveren, want hoe meer hun werk door oprechte kunstenaars en artistiek aangelegden wordt bewonderd, geprezen en begeerd, des te eerder zal ook het groote publiek het leeren hoogschatten, het niet langer beschouwen als curiositeit, wel aardig, bij wijze van modegril, doch als iets van werkelijk blijvende waarde, de kunstuitingen van met veel natuurlijken, goeden smaak begiftigde volkeren.

Zelfs de eenvoudigste voorwerpen, die de Inlander voor zijn dagelijksch gebruik vervaardigt van bladeren of riet, van een stukje bamboe of hout, van een klapperdop of een weinig klei, hebben dikwijls groote bekoring door hun eigenaardige wijze van bewerking en smaakvolle versiering, door de typische origineele opvatting, meestal zuiver in overeenstemming met het materiaal, waarvan het gemaakt is en met het doel, waarvoor het dienen moet.

Boeatan heeft dan ook de ondervinding opgedaan, dat deze, schijnbaar meest eenvoudige werkstukjes, hier het best aftrek vinden, doch juist het moeilijkst geregeld, in voldoende hoeveelheid, van de plaatsen van herkomst te betrekken zijn.

Ook werkelijk schitterende, kostbare kunststukken op ieder gebied — uit den aard echter vrij zeldzaam, zelfs bij de talrijke Indische kunstnijveren — vinden, al zijn ze betrekkelijk duur, vroeg of laat, altijd een kooper.

Maar met de voorwerpen van middelmatige waarde en gemiddelden prijs — zoo tusschen ƒ10.— en ƒ30.— per stuk —, gaat de verkoop het slechtst, wat dan ook wel te begrijpen is.

Allerlei sierlijk en tegelijk degelijk vlechtwerk, zoowel matten als doozen, manden, zeeven in verschillende vormen en grootten, — hoeden en sigarenkokers niet te vergeten — vallen bij het Europeesche publiek en vooral bij Amerikanen, bijzonder in den smaak. Laatstgenoemden, die 's zomers veel ons land bezoeken, vragen telkens om meer b a s k e t s, dan Boeatan in voorraad heeft.

Onze toevoer van mandwerk uit Indië, ook uit de West, is verre van voldoende. In dit artikel, waarvoor het geschikte materiaal en de vereischte vingervaardigheid overal in onze Oost- en West-Indische Koloniën in zoo ruime mate aanwezig is, zou een groote toekomst kunnen liggen, ook als exportartikel, zoo in de verschillende centra er van de daarvoor noodige organisatie kon worden gebracht om een geregelden toevoer te verzekeren; en dit niet door enkele personen véél van hetzelfde te doen produceeren, wat allicht aanleiding geeft tot minderwaardig haastwerk en op huisindustrie zou gaan gelijken, doch door een gezond propageeren van de in iedere streek inheemsche huisvlijt, hetgeen reeds met praktisch onderwijs in handenarbeid op de Inlandsche scholen kan beginnen. Behalve de groote opvoedende kracht, zou hierin voor menig Inl. gezin een aardige bijverdienste gelegen zijn.

Die liefhebberij voor Javaansche batik neemt sterk toe, sedert de techniek daarvan meer en meer in Europa beoefend en op de kunstnijverheidsscholen onderwezen wordt, wat van zelf meerdere waardeering van het superieure Indische batikwerk meebrengt. Boeatan is zoo gelukkig geweest dit jaar, door vriendelijke bemiddeling, uit de Vorstenlanden bijzonder fraaie exemplaren batikans te kunnen betrekken.

De heer Ducro heeft met veel succes ruim een half jaar de leiding gevoerd in de batikkerij der vrouwengevangenis te Semarang. Ook vandaar kreeg Boeatan goede werkstukken.

Nu in Europa de handweverij weer in zwang komt, hier te 's-Gravenhage zelfs een kunstweefschool is opgericht, zullen ook de Indische weefsels met hun bijzonder mooie kleuren en versieringsmethoden meer de aandacht te trekken.

En zoo zijn er nog tal van kunstnijverheidstakken, zoowel in Oost- als in West-Indië, wier opbloei slechts een kwestie van aanmoediging en waardeering en doelmatige bevordering is, maar waarbij ook een kwestie van tijd komt, want met haastigen spoed zou in deze meer kwaad dan goed gesticht worden.

Intusschen onderhield Boeatan geregeld de correspondentie met de verschillende personen, die haar welwillend met raad en daad steunden, waarvoor wij bij deze onze groote erkentelijkheid betuigen, ons steeds aanbevolen houdend voor inlichtingen en aanwijzingen van belangstellenden, met wie wij nog niet het voorrecht hebben in betrekking te staan.

De gewenschte en verwachte samenwerking met „Oost en West" te Batavia mocht tot heden nog niet geboren worden, doch wat niet is, kan komen. Wellicht, dat de Controleur J. E. Jasper, die eerstdaags met verlof hier komt, later de thans nog ontbrekende t r a i t d'u n i o n tusschen het gelijksoortig streven hier en ginds zal kunnen en willen zijn.

Boeatan verheugt zich op zijn hulp en voorlichting in het belang der Indische kunstnijverheid en huisvlijt, wier inheemsch terrein hij, ook in opdracht der Indische regeering, de laatste jaren zoo nauwkeurig van nabij heeft kunnen bestudeeren.

Op het gebied van propaganda door middel van tentoonstellingen gingen wij gestadig door.

De deelname aan de Middenstandstentoonstelling te Amsterdam werd — dank zij ook de medewerking van de heeren Den Hamer en Almerood, bestuursleden der Afdeeling Oost en West — met veel succes en tevens met een verguld zilveren eeremedaille bekroond, en ook te Dresden, waarvan de Nederl. Koloniale Afdeeling der fotografie-tentoonstelling een hooge onderscheiding te beurt viel, komt een deel dier eer aan Boeatan toe, die eene groote keur-collectie ter versiering der zaal inzond en daarvan menig stuk verkoopen mocht. Na afloop dier tentoonstelling kwamen nog verscheidene bestellingen in, waaraan helaas echter door gebrek aan voorraad van dezelfde soort, niet kon worden voldaan.

Om te trachten den omzet, welke hier in Den Haag niet noemenswaard toeneemt, te vergrooten, werd het aanbod eener handelsreizigster aangenomen, om in verschillende steden bij bekende firma's depots van Boeatan-artikelen te stichten. Deze proef is nog van te korten duur om er thans de resultaten van te kunnen vermelden.

In de Heulstraat 19 bleef overigens alles bij het oude. Zoowel de directrice als de verzorgster der theesalon, tevens huisbewaarster, blijven zich met de grootste toewijding voor de goede zaak beijveren.

In de op 28 Mei gehouden Jaarlijksche Algemeene Vergadering, werden de aftredende leden van het Bestuur herkozen en ter vervulling der bestaande vacature als secretaris gekozen de heer J. J. Meijer, die echter reeds eenige weken later, wegens vertrek naar het buitenland, genoopt was af te treden. Sedert werd de functie van secretaris weder door de voorzitster waargenomen.

Ingevolge besluit der zelfde vergadering werd op 25 Juni 1909 een buitengewone aandeelhoudersvergadering gehouden ter behandeling van enkele in de statuten noodig geoordeelde wijzigingen; o.a. ten doel hebbende om desvereischt, bij uitzondering, aan de bestuursfunctie eenige door de algemeene vergadering, voor elk geval te bepalen, geldelijke renumeratie te kunnen verbinden. Die wijzigingen werden met algemeene stemmen goedgekeurd en de koninklijke bewilliging werd daarop verkregen.

gesloten, maar toch is het er nog verre van af, dat de opbrengsten van het bedrijf de daaraan verbonden onkosten zouden dekken, een einddoel dat wij, ofschoon ons omtrent het behalen van winsten nimmer illusiën gevormd hebbende, zoo gaarne zouden hebben bereikt.

Als hoofdoorzaak van dezen teleurstellenden gang van zaken, moeten wij ook thans weder noemen het onbevredigend totaal-cijfer van den omzet, die geheel buiten verhouding is tot de noodzakelijke kosten, welke niet minder bedroegen dan *f* 3981.67, of ongeveer 62½% van het verkoopscijfer ad *f* 6406.90. Wel beliep dit laatste *f* 223.— meer dan het jaar te voren, maar daar staat tegenover, dat het onkostencijfer *f* 373.— hooger was dan toen.

Meerdere bijzonderheden omtrent de rekening W i n k e l g o e d e r e n worden aangetroffen in de als B i j l a g e A overgelegde specificatie, waarin voor iedere rubriek, waarin de verschillende artikelen zijn ingedeeld, de resultaten afzonderlijk werden gekonstateerd. Wij ontleenen daaraan hier, dat, tegenover den kostprijs der verkochte goederen eene bruto winst werd becijferd van *f* 2152.37½, tegen slechts *f* 1355.60 in het voorgaande jaar. Voorts wordt in dien staat eene vroeger niet daarin voorkomende kolom aangetroffen, den ongeveeren kostprijs vermeldend van naar een zevental plaatsen in commissie gezonden goederen, waar wij er in slaagden verkoopdepôts te vestigen, met het doel den omzet uit te breiden, niet zoozeer in de hoop daarmede winst te maken, want de aan verkoopers toegestane prijsreductie is van dien aard, dat wij met een zeer klein profijt tevreden zullen moeten zijn, als wel ter nastreving van het hoofddoel onzer Vennootschap: de bekendheid der Indische nijverheidsvoortbrengselen onder onze landgenooten te bevorderen. Eene specificatie dier zendingen is aan B i j l a g e B als B 1 toegevoegd.

Ter aanvulling van de voorraden werden nieuwe bezendingen ontvangen ter waarde, op de plaats van aanschaffing van *f* 5630.54, die wegens vrachten en ongelden, met inbegrip van hier gemaakte kosten ter betere verkoopbaarmaking, met *f* 1042.19 bezwaard werden; eene specificatie dier zendingen gaat als B i j l a g e B hierbij.

Na zeer nauwkeurige taxatie werd de verkoopwaarde der bij het einde des jaars aanwezige voorraden gesteld op *f* 16753.93 tegen *f* 14788.56 op ultimo 1908, en evenals in vroegere jaren werd 60% daarvan als balanswaarde aangenomen. Een gede-

Naamlooze Vennootschap „Boeatan".

BALANS op 31 DECEMBER 1909.

Activa.		
Aandeelen in Portefeuille		f 5185.—
Publicatiën		- 1.—
Goederen, in commissie gegeven		- 1996.09
Kassa-Rekening		- 154.92
Scheurleer & Zoonen		- 1547.60^5
Beleggingen		- 1031.67
Winkelgoederen		- 10052.36
Onkosten-Rekening		- 400.—
Diverse Correspondenten		- 2212.31
Thee-Exploitatie-Rekening		- 134.48
Diverse Debiteuren		- 1300.—
Winst- en Verlies-Rekening		
1903—1908	f 4651.25^5	
1909	- 1536.39	- 6187.64^5
		f 30203.08

Passiva.	
Kapitaal-Rekening	f 30000.—
Diverse Consignatarissen	- 203.08
	f 30203.08

WINST- en VERLIESREKENING over 1909.

Debet.	
Aan Goederen in Commissie, afschrijving	f 16.52^5
„ Onkosten-Rekening, het Saldo	- 3981.67
„ Diverse Debiteuren, afschrijving	- 32.55
„ Beleggingen, koersverlies	- 40.—
	f 4070.74^5

Credit.	
Per Thee-Exploitatie, avans	f 95.18
„ Aandeelen in Portefeuille, avans	- 100.—
„ Interest-Rekening, avans	- 138.32
„ Publicatiën, avans	- 3.50
„ Commissie-Rekening, avans	- 44.98
„ Winkelgoederen, avans	- 2152.37^5
	f 2534.35^5
Nadeelig Saldo	- 1536.39
	f 4070.74^5

'S-GRAVENHAGE, 15 April 1910.

De Raad van Beheer:
(*w.g.*) N. VAN ZUYLEN-TROMP, *Voorzitster.*
(*w.g.*) FOKKER, *Thesaurier.*

Nota van Toelichting bij de verantwoording over 1909.

Bij de aanbieding onzer Balans en Winst- en Verliesrekening over het afgeloopen jaar, daaraan als naar gewoonte eenige opmerkingen toevoegende, en de cijfers vergelijkende met die van vorige tijdvakken, moeten wij tot ons leedwezen weder konstateeren, dat de Exploitatie een nadeelig saldo heeft opgeleverd, ditmaal ten bedrage van *f* 1536.39.

Wel is waar steekt dit cijfer niet ongunstig af bij de *f* 2037.68 en *f* 2431.12, waarmede resp. over 1908 en 1907 de Winst- en Verliesrekening werd af-

tailleerde inventaris der restanten ligt ter beschikking van de verificatie-commissie.

De Exploitatie van den T h e e s a l o n liet een voordeel van *f* 95.18 tegenover *f* 84.86 in 1908 en ging dus niet verder achteruit, ofschoon het bezoek toch veel minder was dan vroeger in ons lokaal aan de Plaats.

Wegens c o m m i s s i e op in consignatie ontvangen goederen, kon slechts *f* 44.98 worden berekend, tegenover *f* 46.99 in het vorige jaar. Zooals reeds vroeger opgemerkt, worden dergelijke zendingen slechts bij uitzondering ontvangen, en de realisatie van oudere fakturen gaat slechts langzaam, daar de restanten grootendeels uit weinig gewilde of te hoog geprijsde artikelen bestaan.

Het avans op de I n t e r e s t r e k e n i n g ad *f* 138.32 was ook weder minder dan het vorige jaar, daar geleidelijk het effektenbezit moest worden gerealiseerd ter voorziening in behoefte aan kasmiddelen.

Op a a n d e e l e n i n p o r t e f e u i l l e kon ditmaal een voordeel van *f* 100.— als winst worden geboekt, tengevolge der omstandigheid dat de nemer van een tweetal aandeelen de stukken niet wenschte in ontvangst te nemen, doch ze de Vennootschap ten geschenke aanbood.

Omtrent het bedrag der in het debet van de Winst- en Verliesrekening geboekte o n k o s t e n werd hiervoor reeds gereleveerd, dat het in verhouding tot den omzet ongunstiger was dan in 1908. Eene specificatie waaruit blijkt, dat daaronder ook eene afschrijving op den winkel- en kantoor-inventaris ad *f* 50.— voorkomt, wordt als B i j l a g e C overgelegd.

Voorts werden als verlies afgeboekt *f* 32.55 afschrijving op D i v e r s e D e b i t e u r e n, wegens een paar tot dusver oninbaar gebleken kleine vorderingen, en *f* 40.— wegens koersverlies bij het te gelde maken van een deel onzer b e l e g g i n g e n.

Omtrent de posten der balans wordt het volgende aangeteekend: buiten het K a p i t a a l, dat onveranderd op *f* 30000.— bleef, zijn geen andere lasten te vermelden dan *f* 303.08, aan D i v e r s e C o n s i g n a t a r i s s e n verschuldigd, wegens provenus van voor hunne rekening verkochte goederen; eene specificatie der bedragen, waaruit dit totaal is samengesteld, wordt in B i j l a g e D aangetroffen.

Onder de bezittingen komen de A a n d e e l e n i n p o r t e f e u i l l e (114 stuks) nominaal *f* 5700.— voorstellende, met *f* 5185.— voor of *f* 50.— minder dan in de vorige balans, zijnde 1 aandeel tegen betaling van dat bedrag afgeleverd. Zooals hiervoor opgemerkt werden 3 stuks geplaatst doch bleven daarvan 2, hoewel betaald, in portefeuille.

Ten aanzien der rekeningen W i n k e l g o e d e r e n, en G o e d e r e n i n C o m m i s s i e g e g e v e n kan verwezen worden naar hetgeen daarover bij de bespreking der Winst- en Verliesrekening werd gezegd. Het saldo der K a s r e k e n i n g komt overeen met het bedrag, waarmede het ter inzage aan de commissie van verificatie aan te bieden Kasboek op 31 December werd afgesloten, terwijl dat der kassiersrekening S c h e u r l e e r e n Z o n e n wordt gestaafd door de als B i j l a g e E overgelegde rekeningcourant van die firma. Van de B e l e g g i n g e n werd het meerendeel ter voorziening in Kasbehoeften gerealiseerd, zoodat in de B i j l a g e F, op dit hoofd betrekking hebbende, nog slechts ééne Obligatie vermeld kon worden, die aan de zooeven genoemde commissie zal worden getoond.

Het saldo der O n k o s t e n r e k e n i n g wordt vertegenwoordigd door de waarde, na afschrijving, van den Winkel- en Kantoorinventaris, waarvan als B i j l a g e I een gespecificeerde opgaaf wordt overgelegd. In het saldo ad *f* 134.48 der T h e e - E x p l o i t a t i e zijn, behalve de op *f* 1.— gehandhaafde taxatie van den daartoe behoorenden Inventaris, begrepen de op dat hoofd geboekte winst, die in het nieuwe jaar werd afgedragen, evenals het bedrag van eene ten behoeve dier exploitatie gedane betaling van thee.

In de B i j l a g e n G en H eindelijk zijn de bedragen gespecificeerd, die door D i v e r s e C o r r e s p o n d e n t e n en D i v e r s e D e b i t e u r e n aan de Vennootschap zijn verschuldigd, na aftrek van wat door enkelen hunner van haar is te vorderen. Op de laatstvermelde rekening moest, zooals hiervoren werd aangeteekend, een klein bedrag als vermoedelijk oninbaar worden afgeschreven.

Als Sluitpost moest in de laatste plaats in de debetzijde der Balans de W i n s t - e n V e r l i e s r e k e n i n g worden opgevoerd met een saldo van *f* 6187.64½, bestaande uit *f* 4651.25½ saldo verlies van de voorafgegane jaren, plus *f* 1536.39 nadeelig saldo van het afgeloopen jaar, te zamen dus ruim 20% uitmakend van het bijeengebrachte Maatschappelijk kapitaal.

's-Gravenhage, April 1910.

De Raad van Beheer:
(*w.g.*) N. VAN ZUYLEN—TROMP, *Voorzitster.*
(*w.g.*) FOKKER, *Thesaurier.*

Aan de Vergadering van aandeelhouders in de Naamlooze Vennootschap BOEATAN te 's-Gravenhage.

De door Uwe Vergadering benoemde Commissie van verificatie van het in het boekjaar 1909 gevoerd beheer over de Naamlooze Vennootschap Boeatan heeft de balans en de Winst- en Verliesrekening nagegaan en, voor zooveel mogelijk, met de boeken

vergeleken. Alle boeken, bescheiden en bewijsstukken waren in de beste orde.

Het aantal aandeelen in de portefeuille, hetwelk in het vorig jaar 115 was, is thans 114. Terwijl een aandeel tegen betaling werd afgeleverd, bleven twee aandeelen, ofschoon betaald, op verlangen van den nemer, het eigendom van de Vennootschap. Daardoor zijn de 114 aandeelen, ter nominale waarde van ƒ5700 op de balans gebracht voor ƒ5185.

Van de drie vierprocents obligatiën Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij moesten twee, ter voorziening in kasbehoeften, in den loop van het boekjaar worden gerealiseerd, zoodat thans nog slechts een obligatie aanwezig is.

De omzet van het zesde boekjaar beliep ƒ6406.90 tegen ƒ6184.57½ in het vorige jaar. De brutowinst is over 1909 ƒ2152.37½ tegen ƒ1355.60 over 1908. Al was de omzet over 1909 iets beter dan in het voorafgaande jaar, de onkostenrekening was daarentegen hooger, namelijk ƒ373 meer. Wij moeten dus over 1909 een nadeelig saldo constateeren van ƒ1536.39. De thee-exploitatie wierp een saldo af van ƒ95.18 tegen ƒ84.86 in het jaar 1908.

Blijft de taak Uwer Commissie, waar in weerwil van alle inspanning en toewijding van de Directrice, elk jaar een nadeelig saldo valt te vermelden, steeds minder aangenaam, de welwillende voorlichting van den Penningmeester bij het verifiëeren van de boeken en de bewijsstukken, en de keurige inrichting van zijne administratie, hebben die taak allesbehalve zwaar gemaakt.

De Commissie heeft de eer aan de vergadering van aandeelhouders in overweging te geven de balans en de Winst- en Verliesrekening goed te keuren en den Penningmeester, onder dankbetuiging voor zijne ook dit jaar aan de Vennootschap bewezen diensten, acquit en décharge te verleenen van het door hem over 1909 gevoerd beheer.

's-Gravenhage, 9 Mei 1910.

De Commissie voornoemd:
(*w.g.*) M. TEN BOSCH—BOSSCHER.
(*w.g.*) BERGSMA.
(*w.g.*) W. VAN DER ZIJL.

Uit de O.-I. Mail.

De Nederlandsche Vlag in den Vreemde. — Op de vloot gaat het gerucht, dat binnen niet al te langen tijd een eskader van drie oorlogsschepen, te trekken uit het Nederlandsch eskader, een bezoek zal brengen aan Australische havens tot vlagvertoon, wat ons met het oog op het toenemend handelsverkeer met Australië zeer goed gezien lijkt.

Verder zou dan een der schepen van het eskader ook een bezoek brengen aan Saigon.

Bat. Nieuwsbl.

Een vereerende uitnoodiging. — Wat wellicht niet velen weten, schrijft het Soer. Hbld., dat de hertog van Mecklenburg tijdens zijn verblijf in Soerabaja, met buitengewone belangstelling heeft kennis genomen van den arbeid van controleur Jasper op het gebied van inlandsche nijverheid. Deze was zeer ziek, toen hij den hoogen bezoeker rondleidde. Toen deze laatste bemerkte hoe de energieke jonge man zich met moeite staande hield, dwong hij hem te gaan zitten en luisterde zelf staande naar de uitleggingen van zijn cicerone op de kleine tentoonstelling, door den heer Jasper georganiseerd.

Denzelfden avond en den volgenden morgen deed Z. H. met belangstelling naar den gezondheidstoestand van den zieke navraag en deed hem een vleiend schrijven toekomen, waarin de verzekering werd gegeven, dat, wanneer de heer Jasper gedurende zijn verloftijd in Europa mocht willen reizen in Duitschland, de hertog in de eerste plaats zeer gesteld zou zijn op zijn bezoek, en in de tweede plaats beloofde hem alsdan aanbevelingsbrieven te zullen verstrekken voor geheel Duitschland.

Een belofte, waarvan de heer Jasper zeer zeker gebruik zal maken.

De Komeet van Halley is nu iederen morgen bij eenigszins helder weer duidelijk te zien: de staart, in de eerste dagen zeer flauw, teekent zich nu scher per af en de kern neemt steeds in helderheid toe.

Zooals men weet, wordt vermoed, dat in deze komeet ook de ster van Bethlehem gezien moet worden. In ieder geval is in de Talmud reeds sprake van een ster, die om de 70 jaar terugkomt.

De heer Fanoy aan de Algem. Secretarie. — Uit zeer betrouwbare bron vernam het Soer Hbld., dat de gepensioneerde kapitein Fanoy is te werk gesteld bij de Alg. Secretarie. Geheel overeenkomstig een van ouds bestaand gebruik om een daartoe geschikt geacht oud-gediende bij het bureau Militaire Zaken der Algem. Secretarie aan het werk te zetten — men denke bijv. aan den gepensionneerden officier Laceulle, is deze opdracht thans verstrekt aan genoemden op pensioen gestelden kapitein, die daarmede een welkomen toeslag op zijn pensioen ontvangt van ƒ150.— per maand, waarmee hij zeer gebaat is voor de opvoeding zijner zes kinderen en waar tegenover het land behoorlijk profijt trekt van zijn goede diensten.

Je moet het maar gelooven! — Het Bandj. Nwsbl. heeft van alle Indische bladen, het monopolie van vreemdsoortige geboorteberichten.

In een der laatste nummers van het blaadje lezen wij:

„In kampong Antasan Ketjil Timoer werd een kind geboren, zittende op een dier, dat veel gelijkenis heeft op een leeuwtje. Het kind en zijn rijdiertje leefden slechts eenige uren."

Zou de redacteur het kind-op-een-leeuwtje gezien hebben? Of is hij afgegaan op praatjes?

De derde mogelijkheid: dat hij, om zijn lezers te amuseeren, zelf maar wat nonsens verkoopt, zullen wij nu maar buiten beschouwing laten.

De Semarangsche watervoorziening. — Twee leden van den Semarangschen gemeenteraad, de heeren Kern en Steinmetz, zijn, gelijk men weet, bij den landvoogd op audiëntie geweest om te spreken over den aanleg van een waterleiding. Zij kregen het volgende te hooren.

Tegen waarborgstelling door verpanding van de jaarlijksche uitkeering, die de gemeente Semarang uit 's Lands algemeene geldmiddelen ontvangt tot een bedrag, gelijkstaande met hetgeen jaarlijks benoodigd is voor rente en aflossing der leening bestaan wettelijke bezwaren.

Een garantie van gouvernementswege, onder welken vorm dan ook, kan niet anders dan krachtens een speciale wet worden verleend, waartoe de medewerking van den begrootingswetgever noodig is.

Wegens incompleet van het personeel der B. O. W. kan geen ingenieur worden afgestaan om met den aanleg der waterleiding te worden belast.

De regeering is echter bereid, het regeeringsontwerp gratis aan de gemeente Semarang af te staan, zoodat geen ƒ20000 daarvoor behoeft te worden betaald, en zal overigens doen wat in haar vermogen is, om de drinkwaterleiding zoo spoedig mogelijk tot stand te brengen.

Met dit nietszeggende praatje werden de heeren afgescheept.

De Loc. verliest echter den moed niet; het blad wekt op, dat men thans de handen ineen zal slaan om spoedig met het werk aan te vangen; in het tijdverlies van een jaar mag men niet berusten. Een ingenieur is wel te krijgen, gelooft het blad, als slechts een oproep wordt gedaan, en wat het materiaal betreft — dat, naar velen meenen, niet besteld kan worden omdat er vóór 1911 geen geld beschikbaar is — ook daar weet de Loc. raad op.

Volgens het blad is een Semarangsche firma bereid reeds nu al het benoodigde materiaal uit Europa te ontbieden, tegen vergoeding van een zeker commissieloon. Wellicht zijn ook andere firma's daartoe bereid. Immers, de zaak is au fond gezond: de quaestie is slechts, op welk tijdstip de betaling van het materiaal zal kunnen geschieden. En voor een omvangrijk werk als dit is een termijn van acht maanden nu niet zoo ontzettend lang!

„Wij dringen er dus op aan, zoo gaat de Loc. voort, zonder verwijl ingenieurs op te roepen die bereid zouden zijn, de leiding van het werk op zich te nemen op eene bezoldiging van zoo- of zooveel, in onderhandeling te treden met firma's, die het benoodigde materiaal uit Europa willen bestellen en tot 1911 op hun geld willen wachten. Op deze wijze kan terstond worden begonnen met de omwerking, zoo noodig, van het gouvernementsontwerp, de bestellingen worden opgemaakt en het materiaal kan voor 1911 hier aanwezig zijn, zoodat werkelijk in het begin van 1911 de eerste spade in den grond zal kunnen worden gestoken.

Laat men nu geen dag meer wachten. De regeering kan ons pas in 1911 helpen; tot 1911 moeten wij ons nu zelf helpen. En uit het bovengezegde blijkt, dat dit niet volstrekt onmogelijk is. En dus, indien er nu niet door Semarang zelfs iets gedaan wordt om zoo snel mogelijk met den aanleg van de Oengaran-waterleiding te kunnen beginnen, zullen wij ons niet meer geroepen gevoelen den handschoen voor onze stad op te nemen als men haar het Indische Abdera zal noemen.

WEST-INDIË.

Blijkens de uit Paramaribo ontvangen bladen, is de begrooting voor 1911 door de Koloniale Staten in behandeling genomen.

Bij de algemeene beraadslagingen werd door verschillende sprekers de aandacht gevestigd op hetgeen in de Staten-Generaal is te doen geweest over

verhooging van subsidie voor de Roomsch-Katholieke geestelijkheid in Suriname. Duidelijk gaven de sprekers hunne ontevredenheid te kennen over de pogingen om de in minder gunstig financieele omstandigheden verkeerende kolonie zulk een last op te dringen.

Ook werd er op gewezen, dat tegen het zuinigheidsstreven van het bestuur, toch nog wordt gezondigd. Een Statenlid merkte op, dat twee derden van de eigen inkomsten der kolonie worden verslonden door traktementen, pensioenen, enz. van ambtenaren.

Bij de artikelsgewijze behandeling der begrooting, verdedigde de rechtsgeleerde gedelegeerde van het bestuur het voorstel, om rechters tijdelijk naar Suriname te detacheeren, ten einde in de rechtspraak aldaar een frisscher strooming te brengen. De opmerkingen van dezen gedelegeerde gaven aanleiding tot een zeldzaam incident, daar toch de gouvernements-secretaris met de mededeeling voor den dag kwam, dat wat mr. Visser had gesproken, niet de meening weergaf van den gouverneur. Mr. Rollin Couquerque zag zich echter in een volgende zitting genoodzaakt zijn mededeeling tegen te spreken.

Wat het boschwezen betreft, besloten de Staten alsnog het voor 1911 aangevraagde krediet te bewilligen, onder de door het bestuur aangenomen voorwaarde, dat alsnog in een uitvoerig rapport in het begin van 1911 de stand van zaken zal worden uiteengezet, en indien blijkt, dat nieuwe tegenvallers werden ondervonden, geen gebruik van het krediet zal worden gemaakt.

Minder gelukkig was het bestuur (wat betreft het voorstel om twee deskundigen naar de Vereenigde Staten te zenden, ter bestudeering van het practisch onderwijs aldaar, waarvoor 4 à ƒ 5000 noodig zou zijn. Met 6 tegen 4 stemmen nam de vergadering eene motie aan, waarbij de meening werd uitgesproken, dat voor bedoelde uitgaaf geen voldoende grond bestaat.

* * *

De strafvervolging tegen den redacteur van de Suriname, wegens beleediging van den gouverneur werd, naar De West vernam, ingetrokken.

* * *

De West meldt, dat de heer Th. Brouwers bij besluit van den gouverneur met ingang van 4 dezer is afgezet als directeur der bacovenplantage Waterland.

Dit kras besluit is genomen, omdat wederom verzuimd was in de afgeloopen week een opgaaf te zenden van het vermoedelijk te kappen aantal bossen bacoven, een opgaaf die de Fruit Company recht heeft te ontvangen en waarop zij prijs stelt, terwijl, in weerwil van herhaalde aanmaning, geen acht was geslagen op de wenken der Fruit Co.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Grieven der Javanen. — Bagelener verklaart in de **Medan Prijaji** van 26 Februari 1910, no. 8, woest hartstochtelijk te worden wanneer hij, bij zijne overdenkingen over de bestaande toestanden op Java het bestaan van het Javaansche volk vergelijkt met dat van andere rassen.

Dat Javaansche volk wil gaarne met flinke sprongen vooruit, maar het mist de intellectueele en financieele kracht daartoe en wordt als aan handen en voeten gebonden door eene langzame, voortslepende ziekte Het schreeuwt om hulp, maar die stem wordt niet voldoende gehoord door hen, die haar moesten hooren.

De Javaan wil zich inspannen en hard werken om vooruit te kunnen, opdat het Javaansche ras niet ten eeuwigen dage worde geschopt en beleedigd door den vreemdeling, opdat het niet altijd de slaaf blijve en tot voedsel diene van den Westerling.

De Javaan verdraagt het hem opgelegde onaangename noodlot geduldig, maar gedwongen.

Wel is waar zijn er Europeanen, die zich het lot van den inlander aantrekken en die dezen willen leiden op den weg, die tot een gelukkig bestaan voert, maar hun aantal is, in vergelijking van hen, die naar het tegenovergestelde doel streven, zeer gering, meent schrijver.

Het Javaansche volk heeft nog andere grieven; hem hindert het, dat de Javaansche grooten de lagere inlandsche hoofden niet weten te waardeeren.

Eerstgenoemden eischen gehoorzaamheid en eerbied van dezen en terecht, maar hoe worden de lagere hoofden door de inlandsche grooten ontvangen?

De Indo, met 7/8 inlandsch bloed in de aderen, ontvangt, tijdens een bezoek aan den Regent, een stoel, terwijl de Wedono, in tegenwoordigheid van den Regent, op zijne hurken kan plaats nemen. Dit wijst op groote geringschatting, waardoor het inlandsch element wordt ontstemd.

Ook leidt die geringschatting tot het feit, dat de Indo tegenover den lageren inlandschen ambtenaar een houding aanneemt, die niet voegzaam is.

De rechtspraak op de politierol, zooals die thans plaats heeft, kan beslist getuigen van kastengeest.

De beklaagde is daarbij afhankelijk van de inzichten en het oordeel van slechts één persoon, die zeer dikwijls tegen den inlander gestemd is en geheel naar eigen inzicht, de straf van ten arbeidstelling aan de publieke werken tot den tijd van drie maanden kan opleggen.

Zulk een straf past niet voor inlanders van zekere kwaliteit. Het gedrag van de Indo's laat dikwijls veel te wenschen over. Een ieder heeft wel kunnen waarnemen, hoevelen hunner, in den dagelijkschen omgang met den inlander, dezen weten te misleiden en bedriegen en misbruik maken van hunne stelling als Europeaan.

Op hen is echter de inlandsche politierechtspraak niet van toepassing.

Dergelijke onrechtvaardigheden zijn moeilijk te verdragen, zegt de schrijver, en niet meer van onzen tijd.

De kleine hoofden en de middenstand op Java, hopen dan ook algemeen, dat het bovenvermelde niet aan de aandacht van hooger autoriteit zal ontsnappen en dat deze daarin aanleiding moge vinden om aan de voorgebrachte grieven, die wel weg te nemen zijn, een einde te maken.

Het Tjeki-spel. Aan de **Boemi Poetra** no. 27 werd het navolgende ontleend:

Het Tjekispel is een kaartspel, waarbij met gereed geld wordt gespeeld. Een hazardspel dat bijzonder in trek is en zich in steeds toenemende mate in de belangstelling van het groote inlandsche en Chineesche publiek mag verheugen.

Zoowel mannen als vrouwen, inlandsche hoofden als particulieren, handelaren als kampongbewoners, nemen, behoudens de uitzonderingen, aan het spel deel en men kan dan ook, zonder in strijd met de waarheid te komen, gerust verklaren, dat in het algemeen het inlandsch en Chineesch element op het Tjekispel verzot is.

In de spelerskringen gaat men zelfs zoover, dat er wordt gesmaald op personen, die zich aan het hazardspel wenschen te houden.

In de gesprekken dier beroepspelers zou men kunnen hooren, dat, wanneer een inlandsch hoofd of zijne vrouw niet aan het hazardspel deelneemt, zulks wijst op eene slechte verstandhouding tusschen man en vrouw en dat zulk een hoofd geen cent waard is en alleen geschikt is om te worden bevolen.

De voortdurende behoefte om zich, middels het hazardspel, bezig te houden, is eene gevaarlijke sleren te hooren; goed, dat die bijna overstemd worden door het oorverdoovend geraas van de bekkens en de vreugdekreten der feestvierenden.

FEUILLETON.

Het doodenfeest of „tiwa" bij de Dajaks.

Alvorens tot de beschrijving van het doodenfeest over te gaan, een enkel woord over de gebruiken der Dajaks bij ziekte en afsterven. Zoodra een zieke op sterven ligt, van welk geslacht en van welken ouderdom ook, uitgezonderd bij kinderen, worden bekkens op een rij voor het huis, waarin de stervende ligt, opgehangen en een soort kanon opgesteld en geladen. Niet zoodra worstelt de zieke met den dood, of met opvolgende slagen wordt de grootste der bekkens geslagen. Een vreeselijk geraas weerklinkt, dat voortduurt, totdat de zieltogende den laatsten adem heeft uitgeblazen. Op dit moment zwijgt plotseling het geluid van het bekken en een schot buldert uit het kanon, dat den stamgenooten het teeken geeft, dat er een doode is. Hoe onbeschaafd en van weinig gevoel getuigend overigens de gebruiken zijn bij deze ceremoniën onder de Dajaks dit oogenblik waarop na een plotseling zwijgen van het oorverdoovend geraas het kanon buldert tot sein van het verlaten der ziel van het lichaam, geeft een eigenaardig plechtigen indruk. Na het vallen van het schot laat een zoogenaamde treurmuziek van een doodenklok zich hooren, voortgebracht door het slaan op 4 à 5 bekkens, slechts door korte pauzen afgebroken. Dag en nacht duurt deze muziek voort, totdat de overledene begraven is. De mannen onder de naaste bloedverwanten vervaardigen de doodkist uit een uitgeholden boomstam; het deksel wordt op dezelfde wijze gemaakt. Waar de doode den laatsten snik heeft gegeven, daar blijft ook het lijk liggen, met 2 zilveren munten op de oogleden en zijn goederen over zijn lichaam gespreid, daar de Dajak in zijn bijgeloof meent, dat die goederen den afgestorvene dan ook volgen naar het Dajaksch hiernamaals ofschoon bij de begrafenis al die zaken weer worden weggenomen en niet mee in het graf gaan. Bij arme afgestorvenen worden de goederen zelfs geleend om aan het gebruik te voldoen; bij de begravenis worden ze dan teruggegeven.

Om het lijk heen zitten vrouwen te jammeren en te klagen, wat voortduurt tot de bijzetting van het lijk. Is de afgestorvene een gehuwd man, dan zit zijne vrouw aan het hoofdeinde met den rug naar hem toegekeerd. Bij het kisten van het lijk dreunt weder een schot door de lucht en laten de bekkens zich met snel opvolgende slagen hooren. Altijd moet het lijk als het ware in de kist gedrongen worden, omdat de ruimte te eng is; ook dit heeft zijn beteekenis: volgens het bijgeloof zal spoedig een der familieleden den afgestorvene volgen, indien de kist te groot is voor het lijk. Priesteressen, blians genaamd, vergezellen onder kanongebulder het lijk naar een met vlaggen versierde prauw, die het verder naar de familiebegraafplaats voert. Hier wordt de kist op vier palen of stijlen gezet en door een afdak van atap tegen zon en regen beschut. Graf en kist worden versierd met vlaggen en wimpels; onder de kist worden allerlei eetwaren geplaatst, naar Dajaksch bijgeloof bestemd voor de ziel van den afgestorvene, die moet blijven rondzwerven, tot de familieleden hunne verplichtingen tot het houden van het doodenfeest zijn nagekomen. Voordat dit geschied is, worden de rouwkleeren niet afgelegd, wordt niet hertrouwd, enz.

Aan het tiwa neemt gewoonlijk deel de geheele stam, waartoe de afgestorvene behoorde. Zelden wordt het doodenfeest, om de vele kosten daaraan verbonden, voor slechts één afgestorvene gevierd; dit geschiedt n.l. tegelijk voor alle overledenen tot dat tijdstip, die tot den stam behoorden. Zoodat men een tiwa-feest de zielen van 20, 30, 40 of meer verlost worden uit hunne omzwervingsplaatsen.

Den eersten dag wordt het offerfeest gevierd, waarbij dieren worden geofferd voor de zwervende zielen. Naar vertellen van de oudste ingezetenen toen ter plaatse, werden vroeger in streken waar het gouvernement zijn beschermende hand nog niet had uitgestrekt over het volk, behalve dieren ook menschen — slaven, van te voren aangekocht voor dit doel, arme slachtoffers, die vooruit wisten, waarvoor ze dienen moesten — geofferd; aan palen gebonden, ondergingen ze de hevigste martelingen. Dansende om de slachtoffers, staken de Dajaks met lansen en pieken naar de lichamen der ongelukkigen, totdat de aanvoerder met een slag hunne hoofden van den romp scheidde.

Nu worden geen menschen meer geofferd; alleen dieren, die dezelfde martelingen ondergaan, voordat hunne koppen over den grond rollen. Het is een akelig oogenblik, de rauwe kreten der gepijnigde dieren te hooren; goed, dat die bijna overstemd worden door het oorverdoovend geraas van de bekkens en de vreugdekreten der feestvierenden.

De verzoening van levende en afgestorven familieleden vindt plaats op het oogenblik, dat de priesteres voorhoofd, borst en armen der eersten met het bloed der geofferde dieren bestrijkt.

Het feest op den eersten dag wordt besloten met overmatig eten en drinken van arak en toewak, onder geschreeuw en getier, dat hooren en zien vergaat. Dat hierbij vaak dronkenmanstooneelen plaats hebben, behoeft niet gezegd.

Den tweeden dag worden de doodkisten besproeid met het bloed der geofferde dieren; een priester, nog niet geheel bekomen van de orgie van den vorigen nacht, zegt met woest rollende oogen zoogenaamde tooverspreuken bij de kisten; plotseling hoort men een vervaarlijk gegil, de priester slaat met de handen ten hemel en verklaart met blijde stem zooveel als: „Nu zijn de zielen der afgestorvenen voorbij de hel en bereiken zij de zielenstad". Dit sein van den priester is het moment van losbarsting voor de geheele menigte. Getier, geraas, gejubel van je welste. Eten en drinken, en drinken en eten ook nu weer, dezelfde tooneelen als op den eersten dag.

Den derden dag worden de kisten bijgezet met muziek, schoten, onder bidden of gillen der priesteressen. Hiermee is het eigenlijke doodenfeest of tiwa afgeloopen.

Als slotscène komt na het tiwa het vrouwenfeest, waarbij geen mannen tegenwoordig mogen zijn, althans over dag. Vrouwen van allerlei slag, jong, oud, gehuwd, ongehuwd, krioelen in bonte verscheidenheid door elkaar; 200 of meer leden der zwakke sekse zijn dan wel bij elkaar en doen bij overmatig eten en drinken oorverdoovende juichkreten hooren. Luider wordt het geraas, joelender de menigte, hooger stijgt de feestroes, evenals een orkaan, die kort voordat hij eindigt op zijn hevigst raast. Oningewijden, van ver dit gewoel, dit geraas en geschreeuw vernemende, zouden angstig onraad, oproer, moord veronderstellen, zoo woest en wild klinken de vreugdekreten. Hierna is het tiwa dan ook geheel geëindigd.

Hoe onbeschaafd ook de gebruiken zijn van de volkeren onzer Buitenbezittingen, het blijft toch zeer interessant de eigenaardigheden ervan te kennen.

pende ziekte, die op eenvoudige wijze begint, maar onherroepelijk verergert, zonder dat de patiënt zulks waarneemt en waartegen ten laatste geen enkel middel helpt.

De ware speler, en zoo zijn er vele in Indië, kan dan ook geen dag zonder Tjekispel.

Het tast zijn geld, zijn goed, zijn geheele wezen aan, waarbij het plichtmatige werk en alle andere plichten worden vergeten.

Vrouwen en kinderen worden zelfs aan die speelzucht opgeofferd, zooals zoovelen onder de Javanen zouden kunnen getuigen.

Goederen worden naar het pandhuis gebracht, geld moet tegen hooge rente worden opgenomen, de moeders verwaarloozen de verzorging kunner kinderen, de voeding van het gezin laat te wenschen over, ziekteverschijnselen doen zich voor en vroegere ijver maakt plaats voor luiheid.

Op die wijze worden oneenigheid, twist, diefstal en andere misdrijven voorbereid. Van tevredenheid in het gemoed der spelers is geen sprake.

Afgescheiden van dit alles, werkt het voorbeeld der ouderen slecht op de jongeren, die, verwaarloosd als zij worden, het noodlottige voorbeeld der ouders volgen, en later in de groote maatschappij evenmin terecht komen als dezen.

Wil men dezen gebrekkigen toestand in zijn geheel ondervangen, dan moet de kaart in de Indische maatschappij worden weggegooid.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Opmerkingen betreffende het Damesblad van de Tiong Hoa Wi Sien Po. Zooals bekend is, geeft de Redactie van het Maleisch-Chineesch-Weekblad, de Tiong Hoa Wi Sien Po, dat te Buitenzorg wordt gedrukt, tevens een Damesblad uit, dat, als bijvoegsel aan het hoofdblad wordt gevoegd en onder leiding staat van de Redactrice Sim Titie Nio.

In dit Damesblad worden, behalve artikelen van de Redactie, ook stukken opgenomen van Chineesche dames, die zich daartoe geroepen gevoelen.

Velen vermoeden echter, dat de artikelen, welke door Chineesche dames onderteekend heeten te zijn, afkomstig zijn van mannen.

Een zekere Gr. heeft in de **Warta Hindia** no. 45 dit onderwerp ter sprake gebracht, en in een artikel onder het hoofd Ontbolstering ten deze het navolgende medegedeeld:

Vele Chineesche vrouwen roepen in de wekelijksche Nieuwsbladen steeds om gelijkstelling van rechten met den man; maar, vraagt schrijver, is men er wel zeker van, dat die artikelen van vrouwenhanden afkomstig zijn en werkelijk hunne gedachten weergeven?

Hij heeft reden daaraan te twijfelen en is zelfs van meening, dat het plaatsen van door mannen geschreven, doch door vrouwen onderteekende artikelen in de Tiong Hoa Wi Sien Po, een misleiding van het publiek is van bijzonder bedenkelijk allooi.

Verscheidene namen van te Bandoeng wonende Chineesche dames trof schrijver onder de bewuste artikelen aan, terwijl het bekend is, dat slechts drie harer van tijd tot tijd journalistieken arbeid aan dat blad leveren. Schrijver viel het o.a. op, dat een vrouwelijke bekende uit zijne jeugd plotseling als schrijfster was opgetreden, ondanks het feit, dat zij geen letter op het papier kan zetten en ook nimmer de schrijfkunst heeft geleerd. Bij onderzoek bleek dan ook, dat zij van de onderteekening van een artikel in het bovenvermelde blad geheel onkundig was en dat haar man zonder haar medeweten het stuk had geschreven.

Een andere opmerking van den schrijver was de telkens voorkomende hinderlijke bijvoeging aan de namen der schrijfsters, dat zij de dochters zijn van die en die personen.

Zijns inziens deed men beter die omschrijving weg te laten, tenzij men aan het lezend publiek wil te kennen geven, dat de schrijfster huwbaar is.

Voorts vindt schrijver, dat het bekendstellen van het signalement der schrijfsters evenmin nut heeft. Elke reclamemakerij wenscht hij vermeden te zien.

De viering van Chineesche feesten. — Gaf de Mede-Redacteur van de „Ho Po", met name Tan Goan Kiat, in no. 356 van dat blad (zie Koloniaal Weekblad van 28 April 1910, no. 17), ten aanzien van de viering van het Chineesch Nieuwjaar, als zijn meening te kennen, dat die viering op gematigde wijze behouden moest blijven, terwijl hij tevens eene schikking aan de hand deed, die de beide Buitenzorgsche Chineesche partijen ten deze zou kunnen bevredigen. In no. 360 van datzelfde blad komt de schrijver, in verband met het vroeger door hem medegedeelde, nog eens op dit onderwerp terug. Hij is namelijk van oordeel, dat men ook het Tjapgoméfeest niet moet afschaffen.

Men moet niet steeds blindstaren op 'n mogelijk geldelijk nadeel, doch ook eens nagaan welke geldelijke voordeelen die Chineesche feesten den Chineeschen handel in het algemeen aanbrengen en het onderwerp ook van een algemeen standpunt beschouwen.

Het is immers bekend, dat de inlanders, en die van de hoofdplaats Batavia en omstreken in het bijzonder, verzot zijn op de uit de Tjapgomé en andere Chineesche feesten voortspruitende volkssamenkomsten en daarvoor langen tijd te voren geld sparen.

Van de meest verwijderde plaatsen, tot zelfs uit het gebergte, stroomen de inlanders naar het Chineesche feest, om naar die groote drukte en beweging van het volk te gaan zien. Die lust om er getuige van te zijn is zelfs zóó groot, dat zij, die niet over gereed geld kunnen beschikken, dit bij een geldschieter, tegen hooge rente, opnemen. Men gaat niet alleen om te zien, maar ook om gezien te worden. En daarvoor zijn nieuwe kleederen van fraaie stoffen noodig.

Men maakt bovendien van de lichaamsreiniging veel werk, kortom alles wordt in het werk gesteld om netjes voor den dag te komen en, zooveel mogelijk, de aandacht te trekken.

Het zal wel niet noodig zijn, zegt de schrijver, hier bekend te stellen, dat al die lichaamsversieringen en artikelen van opschik geleverd worden door den Chinees, in wiens handen nagenoeg de geheele kleinhandel berust, en dat die kleinhandel, uit de bestaande gebruiken der inlanders, groote geldelijke voordeelen trekt.

Wel is waar, zou men kunnen beweren dat als die Chineesche feesten niet bestonden, de inlanders toch kleeding noodig hebben, maar het is aan geen twijfel onderhevig, dat de lust tot het aankoopen van nieuwe kleeding onder die omstandigheden belangrijk zou dalen en de kooplust zich hoogstwaarschijnlijk zou bepalen tot de dagelijksche kleederdracht, die dan dienst zou doen, totdat ze versleten is.

Tegen den tijd, dat de Chineesche feesten naderen, haast de inlander zich de vruchten zijner vruchtboomen te plukken om ze op het geschikte oogenblik te verkoopen, waarna voor het ontvangen gereed geld de noodige kleeding en lijfsieraden voor het feest worden gekocht.

Deze Chineesche feesten behooren voor den inlander tot de grootste genoegens der samenleving. De man verzet zich dan niet tegen de lichaamsversiering en opschik zijner vrouw, omdat hij er prijs opstelt, dat zij er netjes uitziet.

Eventueele afschaffing dier Chineesche feesten zou een omkeer brengen in de geheele inlandsche samenleving en groote geldelijke schade aan den Chineeschen kleinhandel toebrengen, redenen te over dus om het Tjapgoméfeest te behouden, meent schrijver.

Met het Phouw Touwfeest staat het z. i. iets anders, daar de viering van dit feest herhaaldelijk aanleiding geeft tot vechtpartijen op groote schaal, waarbij eigenschappen van den Chinees uitkomen, die hem in het oog van den vreemdeling zeker niet verhoogen.

Het zou daarom goed zijn wanneer men zich bij het vieren van dit feest bepalen kon tot het opzenden van gebeden.

Van Vreemde Koloniën.

Staatsblad-Europeanen in Indo-China.

Evenals in Indië zijn er ook in Indo-China lieden van Europeesche afkomst, en zelfs in Europa geborenen, die er, nadat ze veelal door eigen schuld mislukten, eene soort broodwinning van maken, om inlanders en Chineezen als kinderen te adopteeren.

De gouverneur van Cochinchina heeft nu gemeend voor die practijken een stokje te moeten steken. Voor inlanders en Chineezen staat daar de weg open, zich als Franschen te laten naturaliseeren. Zoolang nu de adoptie zich er toe bepaalde, om aan reeds genaturaliseerden een geslachtsnaam te bezorgen, en dus slechts zelden voorkwam, achtte het bestuur niet noodig daartegen bijzondere maatregelen te treffen.

Maar nu gelijk in ons Indië, ook in Indo-China lieden aangetroffen worden, die voor een luttel bedrag een willekeurigen inlander of Chinees als kind willen erkennen, zoodat de wetten op de naturalisatie voor velen als onbeschreven kunnen worden beschouwd, wordt het noodig geacht, daaraan een einde te maken.

Reeds heeft de rechterlijke macht in Indo-China in den laatsten tijd in verschillende gevallen aanleiding gevonden, om de vernietiging van gedane erkenningen, waarbij maar al te duidelijk bleek, dat zij op een valschen grondslag berustten, aanhangig te maken in te spreken.

De gouverneur in Cochinchina meent evenwel, dat het hierbij niet mag blijven, en richtte een rondschrijven aan de gewestelijke bestuurshoofden, om

hunne aandacht te vestigen op bedoeld misbruik en hunne medewerking te verzoeken, opdat in elke voorkomend geval worde voorkomen, dat eerzuchtige inboorlingen en anderen op die wijze de wet op de naturalisatie ontduiken.

Tegelijkertijd gaf de gouverneur te kennen, dat in geval van niet-erkenning van natuurlijke kinderen, dezen indien de moeder eene Fransche of daarmede gelijkgestelde is, als Europeaan zullen worden ingeschreven in de registers van den burgerlijken stand, terwijl zij voor het geval de moeder eene inlandsche is, tot de inboorlingen zullen worden gerekend.

De rubber-boom in Malakka.

De rubber-rage, die zich ook ten opzichte van ons Indië doet gevoelen, begon zich het eerst voor het schiereiland Malakka te openbaren. Bij gelegenheid van de laatste jaarlijksche algemeene vergadering van de Kuala Selangor Rubber Company sprak de voorzitter o.a. het volgende, dat ook elders de aandacht verdiend.

„Ik teeken aan, dat kort geleden sir Frank Swettenham eenige zeer treffende opmerkingen maakte met betrekking tot rubber-prospectussen en rubberaanbiedingen van den laatsten tijd. Hij stelde vast, dat een groot aantal maatschappijen werden opgericht, waarin naar hij dacht, niemand dan een of andere uit een gesticht weggeloopen krankzinnige een shilling zou hebben willen steken. Ik ga geheel mede met deze opmerkingen.

„Hoe het publiek aan sommige beleggingen kan deelnemen, is een waar raadsel voor mij. Ik geloof niet, dat zij werkelijk de rubber-prospectussen lezen. Zij kijken naar het kapitaal en naar het oppervlak. Maar er zijn een aantal rubber-ondernemingen, die bij het publiek een goed onthaal vonden, hoezeer ze nauwelijks het papier waard zijn, dat daarvoor werd gebezigd. Het is heel gemakkelijk om een stuk land uit te zoeken en paar honderd acres of zoo met rubber te beplanten, maar dan komt eerst de groote moeilijkheid, in de eerste plaats waar het betreft een goede deskundigen administrateur te vinden. Mij werd eenigen tijd geleden een onderneming aangeboden voor 35000 pond sterling — zij leek te geef. Ik verzocht een deskundige een onderzoek in te stellen. Dat geschiedde, en mij werd bericht, dat de waarde van het geheel hoogstens 15000 pond sterling bedroeg, maar tevens gewerd mij de raad zelfs voor dat bedrag niet te koopen. Met het oog op den toestand, waarin het land verkeerde, zou het veel voordeeliger voor mij zijn om op maagdelijk terrein zelf een onderneming aan te leggen, dan dit zoogenaamde rubber-land over te nemen. Die onderneming is sedert te Londen in eene maatschappij ondergebracht."

Evolutie onder de Parsies.

Een Parsie schrijft aan de Times of India, dat er onder zijne rasgenooten een reactionnaire geest valt waar te nemen, die niets goeds spelt.

Het is waar, bij de onlangs gehouden conferentie der Parsie-gemeente stonden vooruitgang en hervormingen, zoowel op godsdienstig als maatschappelijk gebied, op het program. Maar terwijl dertig jaar geleden zulk een conferentie door de gemeente met geestdrift zou zijn begroet, toen het hervormingswerk, dat zestig jaar geleden werd begonnen, tot de innerlijke overwinning scheen te hebben geleid, kwamen nu de meest-conservatieve begrippen zich tegen de nieuwere denkbeelden verzetten.

Oude versleten denkbeelden en gewoonten, die zestig jaar geleden nog in de gemeenschap gangbaar waren onder het mom van godsdienst, zijn weder in eere hersteld, en men geeft zich heel wat moeite om daaraan een wetenschappelijk tintje te geven.

Opmerkelijk en bedroevend is het, dat deze geest niet alleen onder de ouderen wordt aangetroffen, maar ook en zelfs meer nog wellicht onder de jongeren. Dezen hebben menigwerf eene universitaire opleiding gehad, welke zij te danken hadden aan den invloed van het Westen, maar toch is het Westen voor hen het groote „bête noir". Zij betogen voortdurend, dat er nimmer iets goeds voorsproot uit het Westen of uit de Westersche beschaving. Zij trachten dus hunne rasgenooten daarvan af te houden, door hun de uitwassen der Westersche beschaving voor te houden en deze op grond daarvan te veroordeelen, alsof zij niets dan die uitwassen zou bevatten.

In den godsdienst vieren occultisme en mysticisme weder hoogtij en de Parsiepers laat zich door de massa leiden, instede van zichzelf te leiden.

Een redacteur van een der voornaamste bladen der Parsies, zelf de nieuwere beginselen toegedaan, wacht zich wel hiervan in zijn blad blijk te geven, dat integendeel de meest reactionnaire denkbeelden verkondigt en de conferentie, waar de meer verlichte begrippen tot hun recht kwamen, op verbitterden toon aanviel.

De schrijver is overtuigd, dat de vooruitgang het ten slotte winnen zal, maar niet dan na moeilijken zwaren strijd tegen eene reactie, die met den dag aan kracht wint.

De politiek in koloniën.

De Franschen zouden zeker heel wat willen geven, wanneer de vertegenwoordiging der koloniën in het moederlandsch parlement weer kon worden afgeschaft.

Het eigenlijk politiek gevoel ontbreekt daar toch, zoodat de strijd der politieke partijen er geheel ontaardt in een van persoonlijke belangen.

Dat kwam steeds sterk uit te Pondichéry, in Fransch Voor-Indië, bij gelegenheid van elke verkiezing en de laatste maal, dat er verkiezingen plaats hadden voor het Fransche parlement, was er geen uitzondering op dien regel.

In de Madras Mail schrijft iemand, dat het politiek geharrewar in die Fransche nederzetting de buitenstaanders al lang heeft verveeld, maar dat nu het record geslagen was. Men had duizenden inboorlingen van buiten de stad laten komen, die te Pondichéry een soort schrikbewind voerden. Het hoofd van de politie, de procureur-generaal Long, werd, toen hij eenige onruststokers in hechtenis wilde stellen, door het gepeupel aangevallen en zoodanig geslagen, dat hij geruimen tijd het bed moest houden.

Fraaie toestanden voorwaar, te voorschijn geroepen, niet door de vraag welke politieke partij door de kolonie zal worden vertegenwoordigd, maar of mijnheer A dan wel B en hunne respectievelijke vriendjes in de kolonie voor het volgende wetgevend tijdvak daar den baas zullen spelen.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Een werk over de Zending in Oost-Indië.

Islam und Christentum im Kampf um die Eroberung der animistischen Heidenwelt. Beobachtungen aus der Mohammedanermission in Niederländisch-Indien von **Gottfried Simon**, Pastor, Rheinischer Missionar. Berlin, M. Warneck, 1910.

Sedert tal van jaren — zegt de Nederlander, aan welk blad we een en ander over den inhoud van bovenstaand werk ontleenen — heerscht er groot verschil van meening omtrent eene belangrijke kwestie op het gebied der Zending, vooral in den Indischen Archipel. Men beweert: het is verstandig het Evangelie uitsluitend tot de heidenen te brengen en het Mohammedanisme gerust zijn gang te laten gaan. Daarentegen pleit men van andere zijde met kracht voor „het goed recht der Zending (ook) onder de Mohammedanen". Dr. Simon is geen oogenblik twijfelachtig aan welke zijde hij zich heeft te scharen. Hij begint zijn boek met de woorden: Onze hoofdvijand is de Islam. Hij moet daarom geheel anders dan tot nu toe worden behandeld. Wij zijn verplicht hem tegemoet te trekken. Op de geheele linie dienen wij de worsteling met den Islam te aanvaarden.

Maar waarom? „Geen enkele niet-Christelijke religie maakt in onze dagen op zoodanige wijze propaganda als de Islam. Met recht kan men tevens zeggen: In dezelfde mate als eene religie propaganda maakt — in dezelfde mate openbaart zij haar levenskracht. Hoe dwaas is het daarom den Islam nu reeds als een doode te willen beschouwen." Om die reden acht de schrijver de bestudeering der propaganda van den Islam zoo hoogst gewichtig en zijn werk biedt hij aan om deze studie gemakkelijker te maken.

En dr. Simon mag in dit opzicht als een volkomen betrouwbare gids worden beschouwd. Elf jaren lang (van 1896—1907) was hij onafgebroken als zendeling werkzaam en kwam door zijne betrekking in nauwkeurige aanraking met de verschillende stammen van het Batakvolk. Doch ook heeft hij op ruime schaal de waarnemingen van andere kenners van land en volk in Oost-Indië geraadpleegd en in tal van opmerkingen in en onder den tekst ter vergelijking medegedeeld. De lijst der aangehaalde schrijvers beslaat vijf bladzijden van het lijvige boek.

Het is te hopen, dat het belangrijke werk van dr. Simon niet alleen lezers zal vinden in zendingskringen, maar ook onder de beoefenaars der land- en volkenkunde van den Indischen Archipel.

Tectona.

Afl. 6 van Deel II van het Indische boschbouwkundig Tijdschrift Tectona bevat de volgende bijdragen: Boschbeheer in de Buitenbezittingen door A. Th. L. Salverda. — De cultuurgrond op Java door J. S. v. Braam, met aanteekeningen van Dr. E. C. Julius Mohr. — Inlandsch boschpolitiepersoneel en Inlandsche boschopzieners, door J. S. van Braam. — Djaticultuur en boschbranden door H. ten Oever (praeadvies voor de Algemeene Vergadering op 3 en 4 Mei). — Verslagen van het boschwezen in de Straits Settlements en de Federated Malay States door H. Jj K. — Het drogen van hout in de tropen door V d. B. — Houtaankap in Suriname. — Caoutchouccijfers. — Bijgroei van den omtrek in Fiscusculturen in nauw verband door J. S. v. B. — Aanvullingen van de determinatietabellen van Dr. S. H. Koorders, door A.

Buiten.

No. 21 van het Geïllustreerd Weekblad Buiten bevat weer een artikeltje over „Bataviasche vruchten". De ongenoemde schrijver behandelt thans de Doerian; een vrucht, die men moet leeren eten, wegens haar pikanten smaak en reuk. Een tweetal merkwaardige uitspraken omtrent deze vrucht: Prof. Haeckel zegt, de geur er van is voor Europeanen bepaald weerzinwekkend; een wonderlijk mengsel van geuren van straffe uien, oude kaas, bedorven eieren en bedorven vleesch. Hij kon ze onmogelijk eten. Dr. Wallace daarentegen houdt een lange lofrede op de doerian. Hoe meer men er van eet, des te minder lust gevoelt men er uit te scheiden. „Doerian eten is inderdaad eene nieuwe gewaarwording, die alleen eene reis naar het Oosten waard is", luidt zijne meening.

In hetzelfde Nr. schrijft J. G. Sinia over „Boegineesche sport" (openluchtspelen).

Het Huis Oud en Nieuw.

Raden Mas Noto Soeroto beschikt over een buitengewone vruchtbare pen; bijna in elk overzicht kunnen we van een bijdrage van zijn hand melding maken. Nu heeft hij weder een opstel in het jongste Nr. van Het Huis Oud en Nieuw geschreven. Het handelt over Iko, den Soedaneeschen beeldhouwer, wiens kunstvaardigheid werd opgemerkt door de heer Den Hamer, en sedert wordt aangemoedigd. De heer N. S. juicht dit ten zeerste toe, maar hoopt, dat de Javanen zelven wat meer aandacht zullen gaan schenken aan hun eigen kunst en de kunstenaars in hun streven met gepaste middelen steunen.

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud van No. 4, jaarg. 1910: Een en ander over de opleiding bij de depôtbataljons, door G. A. Tideman. — De belangrijkste wijzigingen in de Nederlandsche Vesting-Artillerie-voorschriften, door P. M. Vis. — Het een en ander omtrent beoordeelingslijsten (vervolg). — Stations voor draadlooze telegraphie, welke in beproeving zijn bij het Indische leger, door D. Roelofsma. — Nog eens het samenspelen van meerderen en minderen in voetbalvereenigingen, door D. Roelofsma. — Een onbetrouwbare geschiedschrijver. — Enkele gegevens omtrent het Indisch snelvuurgeschut, door A. F. A. Hoog. — Repliek op: „Draagbaar geschut van kleinere vermogen. Zending Gooszen, door W. A. Blits", door A. J. Gooszen. — Schietopleiding van oorlogsschutters, door A. Meyroos. — Voorschotten op tractement. — Vervoer van onderofficieren per gouvernementsstoomer — Het verstoren der orde van marcheerende troepen.

Weekblad van Indië.

No. 1 van den nieuwen jaargang opent met een causerie van den heer M. van Geuns, over den Bond van suikergeëmployeerden, een vakvereeniging die slechts een paar jaar bestaat en nu reeds meer dan 1500 leden telt. — Voorts bevat dit Nr. o. m. het portret (met bijschrift) van den in Indië reizenden Hertog Johann Albrecht van Mecklenburg. — Een necrologie (met portret) van den heer J. D. Kobus, den man „die in het eenmaal te schrijven gedenkboek van Java's suikercultuur op heel wat bladzijden aanspraak maakt", door M. van Geuns. — Een paar kiekjes (met bijschrift) van den werkenden vulkaan den Tangkoeban Prahoe. — Een en ander over de afgeloopen expeditie naar het sneeuwgebergte van Mr. Lorentz (met portret van de deelnemers, doch zonder luitenant Habbema, die wegens ziekte niet kon poseeren). — Eindelijk hekelt „Ofoei" o. m. de „Indische sociëteitfähigkeit". Men zal verstandig doen „die beruchte specifiek Indische instelling eens duchtig te herzien, meent hij, en geen onderwijzer, geen apotheker, geen boekhandelaar of dergelijke menschen meer te weigeren, als zij intellectueele, beschaafde lieden blijken te zijn, maar alle „grove, ongelikte, ordinaire elementen afketsen, al waren zij president van een bank of chef van Joost mag weten welk handelshuis of ambtelijk college."

Geneeskundig Tijdschrift van Ned.-Indië.

Inhoud van afl. 2 van den loopenden jaargang: Eenige statistische en andere gegevens, ontleend aan

de civiel geneeskundige jaarverslagen en aan de rapporten omtrent besmettelijke ziekten in Nederlandsch-Indië over het jaar 1908 (vervolg). — Leishmania sis acuta (Kala Azar) bij een Javaan op Sumatra, door C. Elders. — De methode van Burri in de gewone practijk, door W. A. Borger. — Het onbevruchte anchylostomum-ei, door S. L. Burg. — Het Catcterisme voor de algemeene praktijk, door J. L. C. Wortman. — Verslag over de Cholera-afdeeling van het Groot Militair Hospitaal te Weltevreden, gedurende het tijdvak 16 Sept. 1909—16 Maart 1910, door F. Hogewind.

In dit verslag wordt o. a. melding gemaakt van proeven met creoline — gelijk men weet, zoo warm door Dr. J. Groneman aanbevolen. Dr. Hogewind komt tot de conclusie, dat dit middel niet schadelijk werkt, maar stellig geen specificum tegen cholera is. Daarom heeft men niet het recht — schrijft hij — „uit de door mij verkregen resultaten af te leiden, dat creoline prachtig werkt bij cholera, zooals onlangs geschiedde in het blad: de „Mataram", naar aanleiding van een voorloopig verslag, door mij over de creoline-proef alhier uitgebracht."

De Indische Mercuur.

No. 21 bevat de volgende bijdragen: Het ontwerp van wet op de Naamlooze Vennootschappen, toegelicht door Mr. Dr. H. P. de Wilde. — Het arbeidersvraagstuk in de koloniën, door P. Hondius Jz. — De handel van Suriname in 1909. — De terugkoop van het particuliere land Kandanghauer door de Regeering. — Kultuurberichten (Aanvragen tot het oprichten van nieuwe suikerondernemingen of tot uitbreiding van den aanplant op Java. — Regenwaarnemingen op de Sumatra-tabakslanden in Maart. — Koelies voor Deli. — Quollou- en Excelsakoffie. — Rubberplantersvereeniging te Banda. — Rubber op Borneo. — Djeloetongwinning. — Jute-Industrie. — Internationaal congres voor tropische landbouwkunde. Enz.). — Kleine mededeelingen (De voorgenomen reorganisatie van het binnenlandsch bestuur op Java. — Havenwerken te Semarang. — Hotelwezen in Nederlandsch-Indië.— Enz.). — Financiëele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op het Algemeen verslag van het Inlandsch onderwijs in Nederlandsch-Indië, loopende over het jaar 1908 (Batavia, Landsdrukkerij 1910),

zoomede op een artikel in het Mei-nummer van **het „Zeitschrift für Kolonialpolitik, Kolonialrecht und Kolonialwirtschaft"**, getiteld: Die Verwaltungsorganisation in Niederländisch-Indien unter besonderer Berücksichtigung, der neuingeführten Selbstverwaltung, von R. Bürgers.

Leestafel HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat No. 17, den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van af 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabaiasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De Stem van Ned.-Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische gids, Weekblad voor handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Sociaal Weekblad, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Ned. Zendeling-genootschap, Indisch genootschap, Weekblad voor Ned.-Indië, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und België, en tal van andere brochures, jaarverslagen, enz. enz.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging.

De maandelijksche samenkomst van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging met de Redactie Commissie van het Koloniaal Weekblad zal plaats hebben op **Donderdag, den 16en Juni 1910**, ten 8½ ure n.m., in „Boeatan", Heulstraat 19, Den Haag.

Alle belangstellenden zijn welkom.

De commissie tot het afnemen van het examen in de Maleische taal en in de land- en volkenkunde van Nederl.-Indië aan Europeesche onderwijzers van Gouvernements- en particuliere kweekscholen voor de vorming van inlandsche onderwijzers daar te lande, bedoeld bij Kon. besl. van 13 Mei 1910 no. 57 (St. blad no. 135), noodigt hen, die wenschen deel te nemen aan het op 22 Juni a.s. en volgende dagen te Leiden af te nemen examen uit, daarvan vóór 8 Juni schriftelijk te doen blijken aan J. C. G. Jonker, Plantsoen 73, Leiden, met duidelijke en volledige opgave van hunne geslachts- en voornamen, alsmede van hunne woonplaats, en onder overlegging van het bewijs, dat zij met goed gevolg het examen als hoofdonderwijzer of onderwijzer, hetzij hier te lande, dan wel in Ned.-Indië, hebben afgelegd.

Staatsblad no. 135 bevat het besluit van 13 Mei 1910, houdende regelen voor het afnemen hier te lande van het examen in de Maleische taal en de land en volkenkunde van Nederlandsch-Indië, als bedoeld in Indisch Staatsblad 1886, no. 47, sub ten Tweede, IIIa.

Van het Informatie-Bureau:

Volgens ingewonnen informatie bij den Hoofdinspecteur, Chef van den dienst der Staatsspoorwegen op Java, kunnen bij den dienst der Staatsspoorwegen op Java, zoowel bij den administratieven, als bij den stationsdienst nog verscheidene jongelieden geplaatst worden. Zij die bij den administratieven of stationsdienst in betrekking treden, beginnen als klerk.

Bij de klerken worden 3 categoriën onderscheiden, afhankelijk van de met gunstig gevolg afgelegde school-examens.

Tot de eerste categorie worden toegelaten zij, die het diploma hebben van eindexamen eener Hoogere Burgerschool met vijfjarigen cursus. In deze categorie bestaan voorshands echter geene vacatures, zoodat aanvragen voor eene plaatsing daarin voorloopig van de hand zullen moeten worden gewezen.

Klerken der 2e categorie zullen echter gaarne in dienst worden genomen. Als eisch is gesteld het eindexamen eener Hoogere Busgerschool met driejarigen cursus, of een daarmee gelijk te stellen diploma. De klerken der 2e categorie beginnen met één jaar proeftijd als leerling op ƒ80.— 's maands. Wanneer zich sollicitanten aanmelden, welke reeds meerdere jaren bij een der Nederlandsche Spoor- of tramwegmaatschappijen tot volle tevredenheid hunner chefs zijn werkzaam geweest, is de Hoofdinspecteur genegen dien proeftijd te laten vervallen en hen aan te stellen tot klerk der 2e categorie op de aan dien rang verbonden minimale bezoldiging van ƒ 90.— 's maands.

Na één jaar op een traktement van ƒ 90.— wordt het maandelijksch inkomen op ƒ100.— gebracht en dan verder telkens na één jaar dienst met 20.— verhoogd tot het maximale aan den rang van klerk verbonden traktement van ƒ140.— 's maands is bereikt.

Voor klerken van den administratieven dienst is bereikbaar de rang van commies, voor die van den stationsdienst de rang van stationscommies.

Na één jaar dienst op het traktement van 140.— 's maands volgt de benoeming tot commies of stationscommies, mits aan de door den dienst gestelde eischen van bekwaamheid voor den eenen of anderen is voldaan. In de „Personeele Bepalingen" *) is omschreven welke die eischen zijn.

Bij aanstelling tot commies ontvangen de klerken der 2e categorie reeds dadelijk de eerste der aan den rang van commies of stationscommies verbonden periodieke traktementsverhoogingen à ƒ25.—, zoodat hun aanvangssalaris in de nieuwe betrekking ƒ175 's maands bedraagt.

Als commies is bereikbaar de rang van hoofdcommies, terwijl de stationscommiezen kunnen worden bevorderd tot hoofdstationschef en vervoerscontroleur. Voor de renumeratie in die rangen en de verdere opklimmingen van het traktement als commies of stationscommies wordt verwezen naar de „Personeele Bepalingen".

Wat betreft de uitzendingen van klerken der 3e categorie, merkt de Hoofdinspecteur op, dat — aangezien Nederlandsche jongelieden op Java minstens ƒ70.— à ƒ80 — 's maands behoeven om te kunnen rondkomen — daartoe alleen kan worden overgegaan, indien gedurende de eerste jaren hunnerzijds op geldelijke ondersteuning gerekend kan worden.

Daar aan het met goeden uitslag afleggen der examens A, B en C traktementsverhoogingen van resp. ƒ18.—, ƒ12.— en ƒ24.— zijn verbonden (vide Pesoneele Bepalingen), terwijl voor jongelieden van de 3e categorie — die in Holland bij eenen spoorwegdienst geplaatst zijn geweest — de diensttijd in

*) Ligt ter inzage Heulstraat 17, 1ste étage, Informatie-Bureau.

Nederland voor 2/3 kan medetellen bij de vaststelling van hun aanvangstraktement, wordt vorengenoemde minimum bezoldiging al spoedig bereikt.

Op een tweetal punten dient nog de aandacht te worden gevestigd.

De overtocht naar Indië dient geheel voor eigen rekening te geschieden. Faciliteiten dienaangaande kunnen van de zijde van den Hoofdinspecteur voornoemd niet worden verleend.

Om de teleurstelling te voorkomen, dat eenmaal in Indië aangekomen zijnde, een candidaat, wegens het niet voldoen aan de gestelde eischen van physieke geschiktheid, niet voor opname in vasten dienst in aanmerking kan worden geoacht, verdient het aanbeveling zich vóór vertrek uit Europa aan een keuring te onderwerpen. Het voldoen aan die keuring stelt vrij van eene keuring in Indië, mits de betreffende zich binnen één jaar voor opname in vasten dienst aanmeldt.

Voor meerdere inlichtingen wende men zich tot het Informatie-bureau, Heulstraat 17, 1e Etage.

Examen Maleische taal.

Bij kon. besl. is bepaald, dat het examen bedoeld bij pr. III van artikel 2 van het besluit van den gouverneur-generaal van Ned.-Indië van 15 Febr. 1886, no. 7 (Indisch Staatsblad no. 47), en in art. 3, sub c, van de Regelen en voorwaarden voor de toekenning van een bijdrage uit 's Lands kas aan particuliere kweekscholen voor de vorming van inlandsche onderwijzers (Ind. Staatsbl. 1906, no. 242) ook in Nederland wordt afgenomen naar dezelfde eischen als ter zake in Ned.-Indië gelden van dezelfde personen als daar tot dat examen worden toegelaten.

Dit examen wordt in het openbaar afgenomen 2 maal 's jaars, en wel in de maanden Juni en December, door een permanente commissie van 3 leden, te benoemen door den minister van Koloniën.

De leden genieten vergoeding voor reis- en verblijfkosten volgens de daaromtrent geldende bepalingen en vacantiegelden ad ƒ8.— per dag.

De commissie brengt aan den minister van Koloniën een omstandig verslag uit van het afgenomen examen en vermeldt daarin ten aanzien van ieder der geëxamineerden den uitslag van het onderzoek in elk der vakken.

De commissie biedt den minister van Koloniën de getuigschriften voor de in 't examen geslaagden aan, opdat ze door hem geviseerd en uitgereikt kunnen worden.

Alle geëxamineerden, ook zij die niet geslaagd zijn, ontvangen van den secretaris der commissie zoo spoedig mogelijk mededeeling van den uitslag van hun examen in ieder vak. (Ned. Staatsblad no. 119.)

Ministerie van Koloniën.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat aan boord der schepen ten dienste van de bebakening en kustverlichting in Nederlandsch-Indië kunnen geplaatst worden drie eerste- en drie tweede-stuurlieden.

Sollicitanten moeten zich vóór 15 Juni a.s. bij gezegeld request tot het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van:

a. hun diploma voor eerste- of tweede-stuurman groote vaart, al naar gelang zij in aanmerking wenschen te komen voor eerste- of tweede-stuurman;

b. certificaten omtrent bekwaamheid, geschiktheid en gedrag, afgegeven door de reederijen of gezagvoerders, waarbij of waaronder zij vroeger gediend hebben;

d. hunne geboorte-akte;

e. een door den Commissaris der Koningin in de betrokken provincie afgegeven certificaat, ten blijke, dat voldaan is aan de verplichtingen welke uit de wet op de nationale militie voor hen zijn voortgevloeid.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van physieke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der 2de klasse;

b. eene gratificatie voor uitrusting, ten bedrage van ƒ 750.— voor eerste-stuurman en van ƒ 500.— voor tweede-stuurman;

c. een voorloopig traktement ingaande met den dag van inscheping ten bedrage van ƒ100 (honderd gulden) 's maands voor eerste-stuurman en van ƒ75 (vijf en zeventig gulden) voor tweede-stuurman.

De gage bedraagt voor de eerste-stuurlieden ƒ175 (honderd vijf en zeventig gulden) 's maands, met verhooging tot ƒ200 (tweehonderd gulden) 's maands na twee jaren dienst, en voor tweede-stuurlieden f 125 (honderd vijf en twintig gulden) 's maands, met verhooging tot ƒ150 (honderd vijftig gulden) 's maands na twee jaren dienst, benevens voor beide categoriën een voedingsgeld van ƒ50 (vijftig gulden) 's maands.

De verbintenis moet worden aangegaan voor den tijd van drie jaren. Indien de verbintenis nader verlengd wordt, kan op verdere traktementsverhooging worden gerekend.

Bij gebleken geschiktheid is de kans op bevordering tot gezagvoerder niet uitgesloten.

Na afloop der verbintenis of indien langer dienen onmogelijk is ten gevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken (ter beoordeeling van de Regeering) heeft de titularis recht op overtocht naar Nederland als gouvernementspassagier der 2de klasse.

Zij, die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld verbinden zich verder tot teruggave van alle gelden welke aan hen en te hunnen behoeve zullen zijn voldaan, ter zake van overtocht en gratificatie voor uitrusting, indien zij binnen den tijd van drie jaren na aankomst in Nederlandsch-Indië, anders dan tengevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling der Regeering), worden ontslagen, of indien zij niet binnen den hun aan te wijzen tijd naar Nederlandsch-Indië vertrekken, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreken.

(Ned. Staatsbl. 25 Mei 1910, no. 119.)

Zoolang de voorraad strekt, zijn exemplaren van bedoelde Staatscourant kosteloos verkrijgbaar bij het Informatie-bureau, Heulstraat 19, Den Haag.

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 26 April 1910. No. 34.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan den alg. ontvanger W. F. Kneefel, den predikant W. F. Breijer; 2 jaar aan de onderwijzeres mej. L. W. Resner.

Ontslagen: eervol de griffier van den landraad te Madioen J. B. Austerman.

Gesteld ter beschikking van den Directeur van Binnenl. Best. J. G. W. van Driel Krol.

Benoemd: tot president van den Raad van Justitie te Semarang Mr. A. H. Klein; tot voor itter van de landraden te Tegal en Pemalang Mr. J. W. G. Kruseman; tot id. te Bangkalan Mr. G. G. van der Kaaden; tot contr. B. B., G. J. ter Poorten en F. L. Wattendorff (de laatste geplaatst in de res. Kediri); tot commies bij de S. S. op Java A. W. Inen; tot predikant te Batavia D. A. Boss van Charante; tot lid bij den gewestelijken raad van den Preanger H. J. Halewijn; van Rembang H. Loriaux en P. J. Hommes; van Bantam A. C. J. Weber; tot commies bij de S. S. op Java F. A. Ros; tot onderwijzer 2e kl. A. P. Jansen en J. R. van der Laan; tot 1en commies bij de gouv. bedrijven A. Engers; tot hoofdcommies K. Thielsch; tot 2en commies M. J. Schram en B. I. G. Pattivael van Westerloo.

Ontslagen: op verzoek eervol bij de S. S. op Java de commies J. J. Groenewald, de klerk A. P. Pelt en J. W. Hofdijk; tot luitenant der Chineezen te Padang Oei Kim Tjeng; tot hulponderwijzeres mej. A. C. van Zanten.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan den 1en luit. der inf. C. A. Remmert; den opzichter te Atjeh P. T. H. Wielandt en den machinist E. W. N. Hencke.

Ontslagen: op verzoek eervol de 1e luit. der art. L. A. M. Willemse; de teekenaar A. H. F. Schell.

Bevorderd: tot off. van gezondheid. 2 kl. S. W. van Hettinga Tromp.

Overgeplaatst: naar Batavia de 1e luit. der genie E. Hagewind.

Uit de Javasche Courant van 3 Mei 1910. No. 35.

Civiel Departement.

Verleend: 2 jaar verlof aan den commies S. B. H. Göpner; een jaar aan den inspecteur lager onderwijs W. F. den Broeder, den commies J. C. Monteirs en den ass.-res. E. Einthoven.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk A. A. Brodhaag; de kantoorchef L. F. K. Baehr; de klerk W. A. Robbers; de adsp.-contr. J. Habbema; de klerk mej. M. Th. Sanders; de ambtenaar bij de in- en uitvoerrechten W. P. Anthonijsz.

Benoemd: tot resident van Riouw G. F. de Bruijn Kops; tot controlrur G. A. Danekes; tot opzichter B. O. W., P. K. Anthonijsz; tot hoofdstationschef S. S. op Java J. I. Schansman; tot onderwijzer 1e kl. H. Niehaus en H. J. Bessem; tot archivaris Dep. B. B. H. J. Mutter.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den kapitein der art. T. F. M. Bücker; 2 jaar aan den 2en luit der inf. A. H. Clerkx; een jaar aan den luit.-kol. der inf. C. Smith en den kapitein A. L. C. Grosse.

Ontslagen: op verzoek eervol de kapitein der inf H R. T. A. de Graaf; als militaire commandant v. Timor en onderh. de majoor der inf., P. J. Spruijt, wordende hij tevens overgeplaatst bij den generalen staf.

Bevorderd: tot kolonel bij het wapen der genie de luit.-kol. W. R. de Greve, wordende hij thans benoemd tot commandant der 1e militaire afdeeling op Java.

Geplaatst: te Gombong de 1e luit. A. M. Verhaar; bij het 2¹e bataljon de 1e luit. C. R. Ruempol en J. W. Ebbink; bij het 18e de kapitein H. G. Smagge en de onderluitenant H. P. Ketting; bij het 11e de 1e luit. J. A. Roukens.

Overgeplaatst: naar Riouw de 1e luit. H. M. Saralle; naar Sabang de kapitein der art. J. Banau; naar het rechterhalf 5e bat. de 1e luit. H. Meihuizen; naar Malang de 2e luit.-kwartierm. W. G. A. Raat.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagierslijst van het stoomschip „Prins Willem III" Gezagvoerder N. H. C. van Baaren; van Amsterdam naar West-Indië via Madeira op den 27sten Mei.

H. Hubner; Mevr. E. A. Louzade; M. A. Schotman; Mevr. J. Rodrigues de Gouvêa; H. van Noord, echtgenoote en 2 kinderen; Mevr. B. de Jonge en 4 k.